

HUOMAAMATTOMAT DIAKONIT

Stereotyyppioiden ravistelua diakoniatyöntekijöiden työstä ja elämästä

Marikka Luukkonen
Opinnäytetyö, syksy 2014
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi-diakoni (AMK)

TIIVISTELMÄ

Luukkonen, Marikka. Huomaamattomat diakonit – Stereotyyppien ravistelu diakoniatyöntekijöiden työstä ja elämästä. Syksy 2014, 36 sivua, 3 liitettä. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi-diakoni (AMK).

Selvitin työssäni ihmisten stereotyyppisiä ajatuksia diakoniatyöntekijän sisäisestä ja ulkoisesta olemuksesta, työn sisällöstä sekä vapaa-ajan vietosta. Työn tavoitteena oli avata keskustelua niin diakoniatyöntekijöiden työpaikoilla kuin maallikkojen keskuudessa siitä, millaista on diakoniatyöntekijän työ ja millaista elämää hänen kuvitellaan ja toisaalta sallitaan viettävän vapaa-ajallaan.

Saadakseni aikaan keskustelua tein työni produktio-osana radio-ohjelman, jossa keskustelimme aiheesta ammatissa toimivan diakonin kanssa.

Työni tulokset kertovat, että kansan parissa elää edelleen ajatus diakoniatyöntekijöistä, jotka uhraavat elämänsä kirkon ja seurakuntalaisten palvelemiselle. Toisaalta vastauksissa tulee esille moderneja mielipiteitä, joiden mukaan diakoniatyöntekijä saa pukeutua sekä viettää vapa-aikaansa täysin haluamallaan tavalla.

Diakonialla on merkittävä rooli kirkon työssä. Seurakuntalaiset kokevat diakoniatyön tärkeäksi varsinkin vanhusten, sairaiden ja syrjäytyneiden ihmisten auttamisessa. Diakoniatyötä pidetään jopa yhtenä merkittävimpänä tekijänä, miksi ihmiset haluavat kuulua kirkkoon. Tämä opinnäytetyö kertoo, millaisia mielikuvia ihmisillä on näistä tärkeistä kirkon palvelijoista, diakoniatyöntekijöistä.

Avainsanat: diakoni, diakonissa, diakoniatyöntekijä, stereotyyppiä, maallikko, produktio, radio-ohjelma

ABSTRACT

Luukkonen Marikka. Unobtrusive deacons – Stereotypes shaking diaconal workers' work and lifestyle image. 36 pages, 3 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki. Autumn 2014. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services-Deacon.

In my work I found out attitudes, images and stereotypic thoughts about diaconia workers' inner and outer habitus, the content of work and how they spend their freetime.

The aim of this thesis was to open the discuss about diaconial workers' work, lifestyle and freetime.

To get a discussion I did for my thesis production radio program in which I discussed the subject with a diaconess. The final results of my work will tell that people still have a typical image about diaconial workers' who sacrifice their lives to serving the Church and the parishioners. On the other hand it was raised in the responses the modern opinion according to which the diaconial workers` get to dress up and spend their free time as their like to.

Diacon means a lot to the church at work. Parishioners says it is important that the diaconial workers` help the elderly, sick and marginalized people. There are people who think the diaconial work is the most important thing why to be a member of the church. This thesis explains what kind of images people have about these very important persons, diaconial workers`.

Key words: diacon, diaconess, diacon worker, stereotype, layman, production, radio program

SISÄLTÖ

1 MIELIKUVIEN RAVISTELUA	6
2 STEREOTYYPPIINEN AJATTELU	8
2.1 Stereotyyppisen ajattelun vaikutukset	9
2.2 Arvot ja asenteet stereotyyppien taustalla	9
2.3 Ennakkoluulot stereotyyppien taustalla.....	10
3 DIAKONIATYÖNTEKIJÄN TYÖNKUVA	12
3.1 Diakoniatyön merkitys kirkolle	12
3.2 Diakoniatyöntekijöiden koulutus.....	13
3.3 Diakoniatyön muodot	14
3.3.1 Diakonian tunnettuus.....	15
4 DIAKONIATYÖNTEKIJÄN AMMATILLINEN OHJEISTUS	16
4.1 Diakoniatyöntekijän etiikka.....	16
4.1.1 Diakoniatyö ja lähimmäisenrakkaus	16
4.1.2 Luottamus, rehellisyys ja vilpittömyys	17
4.1.3 Tasavertaisuus ja oikeudenmukaisuus	17
4.1.4 Ammatillisuus ja etiikka.....	18
4.2 Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen	19
4.2.1 Virkapuku.....	19
4.2.2 Virkamerkki	20
5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE	21
6 RADIO-OHJELMAN TOTEUTUS	22
6.1 Taustakysely	22
6.1.1 Kyselyn kohderyhmä.....	22
6.1.2 Kyselylomake.....	23
6.1.3 Kyselyn toteutus	24
6.1.4 Kyselyn vastausinnostus	24
6.2 Kyselyn tulokset	25
6.2.1 Diakoniatyöntekijän työn sisältö.....	25
6.2.2 Diakoniatyöntekijä ihmisenä.....	25
6.2.3 Diakoniatyöntekijän perhe ja vapaa-aika	26
6.2.4 Diakoniatyöntekijän ulkoasu.....	26

6.3 Radio-ohjelma.....	27
6.3.1 Ohjelman suunnittelu ja toteutus.....	27
6.3.2 Keskustelun painopistealueet	28
6.3.3 Radio-ohjelman palaute	30
7 SAAVATKO MIELIKUVAT ELÄÄ	31
LÄHTEET	33
Liite 1: Kyselylomake	35
Liite 2: Kyselylomakkeen saatekirje.....	36
Liite 3: Radio-ohjelman sisältävä cd-levy	

1 MIELIKUVIEN RAVISTELUA

Ryhtyessäni opiskelemaan diakoniksi yllätyin muutamien ystäväni stereotyyppisestä ajattelusta, mitä diakoniaviranhaltija tekee. Minulta kysyttiin: ”SINÄKÖ opiskelet diakoniksi?” Moni myös kysyi, mitä diakoniatyöntekijä tekee työkseen. Ennen kuin ehdin vastaamaan kysymykseen, eräs ystäväni totesi: ”Eiväthän diakonit tee mitään muuta, kuin istuvat mummujen luona juomassa kahvia.”

Minulta myös kysyttiin, aionko valmistuttuani hakeutua seurakuntaan töihin. Kerroin, että kotiseurakunnassani ei ole vapautumassa yhtäkään diakoniatyöntekijän virkaa (kotiseurakunnassani on 3,8 diakoniatyöntekijää, mikä on paljon 8000 asukkaan kunnassa). Tähän ystäväni vastasi, että nehan (kotiseurakuntani diakoniatyöntekijät) ovat jo vanhoja mummoja ja jäävät varmaankin pian eläkkeelle. Tämä lisäsi kiinnostustani stereotyyppisen ajattelun selvittämiseen, sillä tosiasiaassa kotiseurakuntamme diakoniatyöntekijät ovat iältään noin 45–55-vuotiaita.

Saamani kysymykset ja kommentit jäivät vaivaamaan mieltäni ja otin asian puheeksi toisten diakoniaopiskelijoiden kanssa. Moni myönsi, että henkilöillä, jotka eivät ole perehtyneitä seurakunnan toimintaan ja kiinnostuneita siitä, on usein täysin epäselvä kuva diakoniatyöntekijän työstä. Kiinnostukseni tämän tutkimuksen tekemiseen saivat siis aikaan tuttavani. He ovat seurakunnan jäseniä, noin 40–50-vuotiaita henkilöitä. Kirkossa he käyvät yleensä vain häissä, hautajaisissa ja lastensa konfirmaatiojuhlassa. Lisäksi on todettava, että nämä tuntemani henkilöt eivät ole niin sanottuja ”viimeisen luokan” asiakkaita, joten heillä ei ole ollut tarvetta lähestyä seurakuntaa/diakoniatyöntekijää myöskään taloudellisen tuen hakemisessa. Nimitän heitä tässä työssäni maallikoiksi.

Työni tavoitteena on herätellä tuttavieni kaltaisia ihmisiä tiedostamaan, mitä diakoniatyöntekijä todellisuudessa työkseen tekee. Lisäksi toivon työni selventävän maallikkojen joskus jopa vanhanaikaisiakin ajatuksia diakoniatyöntekijän ulkonäöstä, harrastuksista, perhesuhteista, vapaa-ajan vietosta ja niin edelleen. Koska halusin saada aikaan keskustelua, opinnäytetyöni on tyyliältään kehittämispainotteinen. Työn produktio-

osuuden toteutin radio-ohjelman muodossa. Radio-ohjelman keskustelu pohjautui anonyyminä tehtyyn kirjalliseen kyselyyn, jossa 50 henkilöä kertoi mielipiteistään diakoniatyöntekijöistä.

Laajemmin ajatellen työni aihe liittyy yleensä seurakunnan työntekijöihin, joihin helposti liitetään erilaisia mielikuvia ja asenteita. Diakoniaopiskelijakaverini kannustivat minua lämpimästi tekemään kyseisen opinnäytetyön. Muutamat jo alalla työskentelevät henkilöt kertoivat yhä vuosienkin jälkeen kokevansa etenkin pienillä paikkakunnilla painetta siitä, mitä diakoniatyöntekijä saa yhteisön jäsenten mielestä tehdä ja mitä ei. Keskusteluissa nousivat esille juuri ulkonäköön ja harrastuksiin liittyvät asiat. Jotkut kokivat helpommaksi viettää vapaa-aikaa välillä kotipaikkakunnan ulkopuolella, jolloin ammatin tuomat paineet saattoi vapaa-ajalla unohtaa.

Työni sinänsä kepeäntuntoista aihetta on tässä yhteydessä tarkoitus käsitellä todellisista tunteista, arvoista ja ajatuksista käsin. Toiveena on, että tämän opinnäytetyön myötä levinnyt keskustelu aiheesta antaa itse kullekin eväitä ravistella pölyttyneitä mielikuvia niin diakoniatyöntekijöistä kuin muidenkin ammattien edustajista.

2 STEREOTYYPPINEN AJATTELU

Stereotyyppinen ajattelu sisältää oletuksia piirteistä, jotka yhdistävät johonkin sosiaaliseen ryhmään kuuluvia ihmisiä. Tämä yleistetty kuvaus ei huomioi ryhmän jäsenten yksilöllisiä piirteitä. Stereotypiat ovat usein kaavamaisia yleistyksiä tiettyyn ryhmään kuuluvien ihmisten persoonallisuudesta, asenteista ja käyttäytymisestä. Stereotypia voi toimia niin negatiivisena (ulkomaalaiset huijarit, juopottelevat suomalaiset) kuin positiivisena (iloiset ja vilkkaat karjalaiset) yleistyksenä tietystä ihmisryhmästä. (Helkama, Myllyniemi & Liebkind 2007, 387; Vilkkö-Riihelä 1999, 631–632.)

Stereotyyppinen ajattelu on yleistä varsinkin etnisten taustojen värittäessä mielikuviamme. Aiheesta on tehty vuonna 1967 Princetonin yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa stereotypioita käsittelevä tutkimus, joka yleistä eri kansallisuutta edustavat ryhmät seuraavasti: amerikkalaiset ovat materialistisia ja kunnianhimoisia, saksalaiset tieteellisesti asennoituvia ja tehokkaita ja mustaihoiset huolettomia ja laiskoja. (Helkama ym. 2007, 122.) Stereotypiat eivät pitäydy kuitenkaan vain kansallisuuksissa ja roduissa. Ihmisiä luokitellaan samoilla kaavamaisilla skeemoilla myös muun muassa ammattien ja muiden ilmiöiden kuten harrastusten, perhesuhteiden ja varallisuuden perusteella. (Vilkkö-Riihelä 1999, 632.)

Yksi hyvin yleinen stereotyyppinen ajattelumalli, joka liittyy puhtaasti etniseen taustaan, on mielipiteemme mustalaisista. Rasistisluonteisella suhtautumisella romaneihin on hyvin pitkät perinteet Suomessa. Näiden stereotyyppien pysyvyydestä kertoo suomalaisten sanakirjojen antama kuva mustalaisista. Suomalainen tietosanakirja vuodelta 1914 kuvaa mustalaisia pääosin negatiivisesti:

Elantonsa mustalaiset hankkivat kerjäämällä ja varastamalla, petollisella eläintenpuoskaroimisella – – yms. työllä – – Henkiset, varsinkin taiteelliset lahjat ovat vähäiset – – Tupakkaa polttavat ahkerasti sekä miehet että naiset, vieläpä lapsetkin. Puku on tavallisesti repaleinen – – heidän asuntonaan on telta – – Kiinteäasuntoiset asuvat huonoissa olkikattoisissa savimajoissa. (Jokisalo i.a.)

2.1 Stereotyyppisen ajattelun vaikutukset

Stereotyyppisellä ajattelulla voi olla hyvin pitkälle ulottuvat vaikutukset, jos ajatellaan kasvattajien, niin vanhempien kuin opettajien, stereotyyppisiä ajatuksia siitä, millaisia eroja tytöillä ja pojilla on heidän mielestään niin koulussa kuin vapaa-ajalla. Poikien odotetaan leikkivän autoilla ja pyssyillä, kun taas tyttöjen leikkeihin ajatellaan kuuluvan nuket ja pehmoeläimet. Koulussa vastaavat odotukset jatkuvat. Poikia pidetään matemaattisesti lahjakkaampina, tytöt taas loistavat äidinkielessä. Tosiassissa kansainvälinen PISA tutkimus osoittaa, että matematiikassa ei ole sukupuolten välisiä eroja. Uskomukset voivat silti juurtua kasvavien lasten omiin mieliin niin, että ne näkyvät esimerkiksi lukion kurssivalinnoissa. Tällä on selvä yhteys jatko-opintoihin sekä työelämään sijoittumisessa. (Oppi & ilo – Asenteet uusiksi 2010.)

Tampereen yliopistossa väitellyt Tiina Ristikari selvitti osana yhdysvaltalaisista tutkijaryhmää johtajuuden stereotyyppioita, joka vahvistaa miesten osuutta johtajina. Tutkimuksen mukaan miehiä pidetään kilpailuhenkisinä ja luonnostaan päättäjinä, naisia taas empaattisina ja myötätuntoisina. Naiset voivat pyrkiä käyttäytymään maskuliinisesti edistääkseen uraansa, jolloin heidän käyttäytymisensä leimataan jopa röyhkeäksi. Tutkijoiden mukaan huippujohtamisessa vallitsee maskuliininen kulttuuri, jota on vaikea murtaa. (Ristikari i.a.)

Rehellisyyden nimissä joudumme joka tapauksessa miettimään, ovatko stereotyyppiat sitenkin – ainakin osittain – totuudenmukaisia. Tunnistaessamme itsessämme stereotyyppisiä ajatusmalleja olemme jo osittain valmiita muuttamaan niitä ja näkemään kyseisessä ryhmässä yksilöitä eikä pelkästään samoihin tapoihin tai kaavoihin luettavaa ryhmää. Sosiaalipsykologi Henri Taifelin mukaan stereotyyppinen ajattelu on normaalia luokittelemista, jota ihmiset huomaamattaan tekevät kaiken aikaa jäsentääkseen ympäröivää maailmaa. (Vilkko-Riihelä 1999, 632.)

2.2 Arvot ja asenteet stereotyyppien taustalla

Ihmisen toimintaa ohjaavat motiivit, eli arvot, ovat syvällä ihmismielessä. Ne opitaan elämän kuluessa, ja ne ovat vahvasti sidoksissa ympäröivään kulttuuriin. Arvot ovat

henkilökohtaisia uskomuksia, ja ne muuttuvat huomattavasti hitaammin kuin asenteet. Pystymme helposti luettelemaan tärkeimmät arvot, jotka ohjaavat valintojamme, samoin kuin ne arvot, joita emme halua noudattaa. Kun toimimme arvojemme mukaisesti, tekemämme ratkaisut tuntuvat oikeilta. Toisenlaisen arvomaailman omaksunut henkilö ei ehkä ymmärrä ratkaisujamme ja arvojamme lainkaan. (Puohiniemi 2002, 5–6.)

Arvokeskustelut tuntuvat joskus teennäiseltä sananhelinältä, mutta tavatessamme arvoiltaan samanlaisen ihmisen, pääsemme keskusteluissa usein pintaa syvemmälle. Samanhenkiset ihmiset voivat tuoda keskustellessaan esille itselleen tärkeitä asioita, kun eri arvomaailmasta tulevat eivät pääse keskustelussa edes alkuun. (Puohiniemi 2002, 20.)

Asenteet muodostuvat elämän ja ajankuvan muuttumisen myötä. Uusissa tilanteissa joudumme miettimään, millaisen kannan otamme kyseiseen asiaan. Asenteet ovat tapoja suhtautua ympäröivään maailmaan. Ne ovat myönteisiä, kielteisiä tai neutraaleja tapoja suhtautua, ajatella ja tuntea. (Puohiniemi 2002, 5.)

Asenteiden avulla ihminen arvioi kohdetta, josta hänellä on jonkinlainen käsitys, jopa hyvin puutteellinenkin. Asenteet ilmenevät selkeimmin moraalisisissa ja eettisissä kysymyksissä. Positiivisen asenteen syntymiseen vaikuttaa asian tuttuus, ominaisuus, palkitsevuus tai että asia liittyy jotenkin omaan minään. Tuttu on turvallista, kun taas oudot ja vieraat asiat (esimerkiksi ruoka, musiikki, kirjallisuus) tuntuvat vierailta. (Vilkkö-Riihelä 1999, 690.)

2.3 Ennakkoluulot stereotyyppien taustalla

Ennakkoluulo on kielteinen stereotyyppinen näkemys jostakin sosiaalisesta ryhmästä. Negatiivista tunnetta vahvistavat kielteiset tunteet kyseisen ryhmän jäseniä kohtaan. (Helkama ym. 2007, 382.) Ennakkoluulo voi kohdistua myös asiaa kohtaan. Tällöin kohteena voi olla esimerkiksi sukupuoli, rotu tai asuinpaikka. Ennakkoluulot kehittyvät omien henkilökohtaisten kokemusten tai toisten ihmisten välittämien mielipiteiden myötä. Ennakkoluulot leviävät tehokkaasti joukkoviestinten välityksellä, ja niiden vähentämiseen ei löydy nopeaa keinoa. (Vilkkö-Riihelä 1999, 690–691.)

Tiedon ja koulutuksen lisäämisen on todettu vähentävän ennakkoluuloja. Syynä tähän ei ole opiskelu sinänsä, vaan ristiriitojen ja erilaisuuden sietokyky. Paremmiin koulutetuihin ei ole myöskään pelkää niin usein työpaikkojensa menettämistä ja asennoidu sen vuoksi

ennakkoluuloisesti esimerkiksi vieraisiin ihmisiin. He ovat usein matkustelleet ja tavanneet keskimääräistä enemmän ulkomaalaisia ihmisiä. (Vilkko-Riihelä 1999, 690–691.)

Ennakkoluulot ja erilaisten ryhmien välinen kommunikointi voidaan nähdä kahdensuuntaisena käyttäytymisen ohjaajana. Myönteiset ja usein toistuvat ryhmien väliset kontaktit vähentävät ennakkoluuloja ryhmien keskuudessa. Ennakkoluuloiset asenteet puolestaan vaikuttavat ryhmien väliseen kontaktiin, jolloin kontakti voi jäädä syntymättä ja kehittymättä. Ennakkoluulot itsessään ruokkivat ennakkoluulojen syntymistä ja vahvistumista: ennakkoluuloton ihminen hakeutuu kontakteihin itselleen vieraiden ihmisten ja asioiden kanssa, ja saa usein myönteisempiä kokemuksia kuin ennakkoluuloiset henkilöt. (Lahikainen, Suoninen, Järventie & Salonen 2012, 239.)

3 DIAKONIATYÖNTEKIJÄN TYÖNKUVA

Opinnäytetyöni produktio-osuuden yhteydessä olen kuullut kerrottavan, että joissakin seurakunnissa diakoniatyöntekijän työkuva on vieras jopa muiden seurakunnan työalojen edustajille (esimerkiksi nuorisotyöntekijöille, lastenohjaajille, papeille). Koska opinnäytetyöni tarkoitus on tuoda esille diakonian työkenttää ja tehdä se tutuksi erityisesti maallikoille, käyn tässä kappaleessa läpi diakoniatyöntekijän laajaa työkuva.

Luukkaan evankeliumin 10. luku kertoo vertauksen laupiaasta samarialaisesta. Tätä evankeliumin kohtaa pidetään diakoniatyön varhaisena lähtökohtana. Diakoniatyö on yksi merkittävä osa kirkkojärjestystä, jossa todetaan diakoniasta näin:

Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa, jonka tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. (Helin, Hiilamo & Jokela 2010, 13.)

3.1 Diakoniatyön merkitys kirkolle

Diakoniatyö on saanut kirkon piirissä koko ajan yhä suuremman jalansijan. Viimeisen 20 vuoden aikana sitä on pidetty hyvin merkityksellisenä ja koko ajan kasvavana kirkon toimintamuotona. On jopa tutkitusti osoitettu, että yhä suurempi määrä ihmisiä haluaa kuulua kirkkoon juuri siksi, että se tekee hyvää työtä vähäosaisten auttamiseksi. Samalla kun julkinen hyvinvointipalvelujen verkko heikkenee, diakonisen työn muoto saa merkittävemmän sijan ihmisten elämässä ja siten yhteiskunnan toiminnassa. (Helin ym. 2010, 8.)

Pyyteetön auttaminen puhuttelee ihmisiä nykypäivänä. Elämänarvojen koveneminen, eriarvoisuuden kasvaminen, työttömyys, syrjäytyminen ja moninainen heikkosaisuuden lisääntyminen on saanut kansalaiset heräämään lähimmäisen auttamiseen, joka on merkittävä osa kirkon missiota. Tämä näkyy esimerkiksi mediassa erilaisten avustuskampanjoiden muodossa (Hyvä Joulumieli-, Nälkäpäivä-, Nenäpäivä-keräys jne.). Myös diakoniatyöllä tulee olemaan yhä edelleen erityinen rooli kirkon mission toteuttamisessa. (Helin ym. 2010, 8.)

Onko diakoniatyön tehtävänä pelastaa Suomen luterilainen kirkko, koska sen avulla pidetään kiinni kirkon jäsenistä? Useimmissa pienissä Suomen seurakunnissa työskentelee yksi diakoniatyöntekijä. Vuonna 2008 valtakunnallisesti tehdyssä laskennassa yhtä diakoniatyöntekijää kohden oli 3700 asukasta. (Helin ym. 2010, 48.) Kirkkolain mukaan jokaisessa seurakunnassa on oltava diakonin virka. Tällä hetkellä maamme kirkkoissa on täytettyä 1300 diakonian virkaa. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyö i.a.) Tuntuuko tämä henkilömäärä suhteutettuna asiakasmäärään realistiselta ajatuksesta säilyttää kirkon jäsenet, mikäli heidän keskuudessaan diakoniatyö koetaan kirkon yhdeksi tärkeimmäksi toimintamuodoksi, sekä syyksi pysyä kirkon jäsenenä?

3.2 Diakoniatyöntekijöiden koulutus

Osallistuminen diakoniatyön koulutukseen ei edellytä kirkon jäsenyyttä. Kirkon virkaan vihittävältä diakoniatyöntekijältä puolestaan vaaditaan Suomen evankelisluterilaisen kirkon jäsenyys. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyö i.a.) Diakonia-ammattikorkeakoulut tarjoavat diakoniseen sosiaalityöhön painottuvan sosionomi-diakoni (AMK) -koulutuksen, joka kestää 3,5 vuotta. Samassa oppilaitoksessa järjestettävä diakoniseen hoitotyöhön painottuva sairaanhoitaja-diakonissa (AMK) -koulutus kestää puolestaan neljä vuotta. Samalla diakoniatyöntekijät saavat koulutuksen mukaisen kelpoisuuden myös yhteiskunnalliselle työsektorille. (Helin ym. 2010, 49.)

Edellä mainitun peruskoulutuksen lisäksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa voi suorittaa diakonia-alan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Ammattikorkeakoulujen lisäksi yliopistot, kirkon keskuskeskukset, hiippakunnat ja järjestöt järjestävät ammatillista lisäkoulutusta sekä täydennyskoulutusta. Tietyille diakonian erityisalueille tarvittavaa lisäkoulutusta (kriminaali-, päihde-, vammais-, perhe- ja sielunhoito) järjestää kirkko työntekijöilleen työn ohessa. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Koulutus i.a.)

3.3 Diakoniatyön muodot

Diakoniatyöntekijät työskentelevät niin yksilö- kuin perhekohtaisessa asiakastyössä, jota voidaan tehdä joko seurakunnan tiloissa (diakoniatoimistossa) tai kotikäynnillä asiakkaan/perheen luona. Lisäksi työhön sisältyy esimerkiksi ryhmien ja leirien vetämistä, retkiä sekä tapahtumien järjestämistä. Taloudellisen avun antaminen kaikkein heikoimmassa asemassa oleville on yksi merkittävä työmuoto, johon yleensä jokainen diakoniatyöntekijää osallistuu omalta osaltaan. (Helin ym. 2010, 50.)

Kaikkiin asiakastapaamisiin kuuluu asiakkaan kohtaaminen kiireettömästi ja henkilökohtaisesti. Mikäli asiakas toivoo, diakoniatyöntekijä tuo niin seurakunnan tiloissa kuin kotona tapahtuvaan tapaamiseen mukaan myös hengellisyyden. Pienissä seurakunnissa on luonnollista, että diakoniatyöntekijä osallistuu yleiseen seurakuntatyöhön, esimerkiksi ehtoollisavustajana jumalanpalveluksissa. (Helin ym. 2010, 50.)

Diakoniatyön muotoja on paljon, ja ne myös vaihtelevat seurakunnittain. Yleisesti useimmissa seurakunnissa ovat ainakin osittain seuraavat työmuodot: lapsi-, nuoriso- ja perhediakonia, vanhustyö, vammaistyö, päihdetyö, kriminaalityö, mielenterveystyö, maahanmuuttajatyö, romanityö, oppilaitosdiakonia, sairaaladiakonia (vanhainkodit ym. laitokset), sinkkutoiminta, kriisityö, vapaaehtoistyö, yhdyskuntatyö, yhteiskunnallinen työ, kansainvälinen diakonia sekä diakoniakasvatus. (Helin ym. 2010, 51.)

Kaikki edellä luetellut työalat eivät ole automaattisesti diakoniatyötä, mutta kohdistuessaan heikoimmassa asemassa oleviin, niitä voidaan nimittää diakoniatyöksi. (Helin ym. 2010, 50–52.) Asiakastyön menetelmiä on useita riippuen asiakkaan tilanteesta. Kirkkohallitus selvitti vuonna 2009 eri toimenpiteitä, joiden myötä diakoniatyön asiakaskontakteja syntyi. Eniten kontakteja syntyi taloudellisen avustamisen yhteydessä sekä elämäntilanteiden selvittämisessä. Muut avustavat toimenpiteet sekä sielunhoito/hengelliset keskustelut olivat myös näkyviä tekijöitä asiakaskontaktien synnyssä. (Helin ym. 2010, 67.)

3.3.1 Diakonian tunnettuus

Diakonian tunnettuutta on tutkittu hyvin vähän. Tampereen diakoniakeskuksessa selvitetiin vuonna 2010 sitä, miten paikallinen väestö tuntee diakoniaa ja millaisia mielikuvia ihmisillä on diakoniatyöstä. 400 aikuisen keskuudessa tehty selvitys kertoi, että 78 prosenttia vastaajista tunsi diakoniatyön sisällön. Tästä huolimatta 68 prosenttia ei osannut ilmaista mielikuvaansa diakoniatyöstä. Vastaajista 30 prosentilla oli positiivinen mielikuva diakoniatyöstä ja vain muutaman mielestä Tampereen diakoniatyö näyttäytyi negatiivisena. (Helin ym. 2010, 17.)

Tampereella vuonna 2010 tehty selvitys kertoi, että kaupunkilaiset tunsivat diakoniatyön palveluista parhaiten Mummon Kammarin (vapaaehtoisen vanhustyön keskus), RuokaNyssen (elintarvikeapu) sekä Mustan Lampaan (päihteidenkäyttäjien ja asunottomien päiväkeskus). Muut diakonian toimintamuodot olivat vastaajille vieraampia. Diakoniatyön tärkeimmiksi tekijöiksi vastaajat ilmoittivat toiminnan luotettavuuden, turvallisuuden sekä asiakaslähtöisyyden. Toiminnalle toivottiin aktiivisempaa viestintää, jotta avun tarvitsijat löytäisivät diakoniatyön palvelut paremmin. Samalla uskottiin myös vapaaehtoistoimijoiden löytävän helpommin tiensä diakoniatyön pariin. Diakonialla todettiin selvityksen mukaan olevan keskeinen rooli kirkon toiminnassa. (Helin ym. 2010, 18.)

4 DIAKONIATYÖNTEKIJÄN AMMATILLINEN OHJEISTUS

Stereotyyppisiä ajatusmalleja diakoniatyöntekijän työstä ja vapaa-ajasta ei ole aiemmin selvitetty tai tutkittu. Diakoniatyöntekijöiden liitto antaa tuleville ja jo työssä oleville diakoneille ja diakonissoille selkeän eettisen ohjeistuksen toimimiseen niin työssä kuin vapaa-ajalla sekä muun muassa ohjeet virkapukeutumiseen. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.1 Diakoniatyöntekijän etiikka

Diakoniatyöntekijän eettisissä ohjeissa ei voida liikaa korostaa työntekijän eettistä harkintaa kaikissa hänen kohtaamissaan työtilanteissa. Hänen on pystyttävä pohtimaan ja käsittelemään omassa työssään eteen tulevia tilanteita, sekä miettimään eri näkökulmista työssään tekemiään valintoja. Usein valittavana on toinen kahdesta huonosta vaihtoehdosta, joten valitsijan täytyy kestää monenlaisia ristiriitoja. Työntekijä kantaa henkilökohtaisen vastuun kaikista niistä eettisistä valinnoista, joita hän työssään tekee. Näiden valintojen taustalla vaikuttavat kristilliset arvot, yleisiin ihmisoikeuksiin liittyvät sopimukset sekä diakoniatyötä ohjaavat lait ja säädökset. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.1.1 Diakoniatyö ja lähimmäisenrakkaus

Diakoniatyön painopiste on inhimillisen kärsimyksen vähentäminen ja ihmisten elinolosuhteiden parantaminen. Diakoniatyö todistaa Kristuksen rakkaudesta ja on merkittävä osa kirkon kokonaistehtävää. Diakoniatyön tarpeellisuus punnitaan hädän keskellä; suru, pelko, ahdistus ja monet muut negatiiviset tunteet koskettavat jokaista ihmistä jossakin elämänvaiheessa. Diakoniatyössä erityisesti korostuva rakkaus lähimmäistä kohtaan merkitsee käytännössä välittämistä, jakamista ja lähimmäisen tukemista tämän omaehtoiseen selviytymiseen. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

Diakonian keskeisiin eettisiin tehtäviin kuuluu ihmisarvon kunnioittaminen, säilyttäminen, tunnustaminen ja puolustaminen. Jeesuksen samaistuminen ihmisen osaan kuvastaa jokaisen ihmisen arvoa, jota ei hankita, vaan joka saadaan synnyinlahjana. Kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on Jumalan luoma ja siten sekä Jumalan että ihmisen rakkauden arvoinen. Kaikille yhteinen keskeneräisyys, haavoittuvuus ja riippuvuus ovat näkyvä osa diakoniatyötä, jossa toimitaan yhdessä ja tasavertaisina. Apua tarvitsevia ihmisiä ei missään diakoniatyön muodossa alisteta, vaan tasa-arvoisuus ja lähimmäisen ihmisarvon kunnioittaminen ovat avainasemassa työn onnistumiseksi. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.1.2 Luottamus, rehellisyys ja vilpittömyys

Asiakkaan tulee olla varma, että diakoniatyöntekijä on luotettava, rehellinen ja totuudessa pysyvä. Diakoniatyöntekijän ammatinkuvaan automaattisesti kuuluva vaitiolovelvollisuus sekä rippisalaisuus takaavat asiakkaan kaikkien yksityiselämäänsä kuuluvien tietojen pitämistä salaisina (poikkeuksena vaitiolovelvollisuus asioissa, joissa lainsäädäntö voi edellyttää asioiden julkittomista). Totuudellisuuden mukaan työntekijän tulee käyttää tutkivaa työtapaa sekä nähdä asioiden monimuotoisuus. Rehellisyyden nimissä hänen täytyy olla hyvin perehtynyt omien toimintamahdollisuuksiensa rajoituksiin. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

Diakoniatyöntekijä ei saa työllään ja toiminnallaan ajaa omaa etuaan tai tavoitella muita omahyväisiä päämääriä. Diakoniatyössä annettava apu on täysin ehdollistamatonta. Työn painopiste on lähimmäisen auttaminen, eikä työtä tule käyttää keinona tavoitella muita intressejä työntekijän elämässä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.1.3 Tasavertaisuus ja oikeudenmukaisuus

Diakoniatyössä kunnioitetaan ja puolustetaan lähimmäisen omaa uskontoa, mielipidettä ja kulttuuria, mikäli ne eivät loukkaa henkilön omaa tai toisten ihmisarvoa. Ihmisen tarvetta saada apua ei hylätä uskonnollisten tai kulttuurillisten ristiriitojen takia. Diakoniatyöntekijän tulee olla tietoinen omasta uskostaan ja kulttuuristaan voidakseen kohdata erilaisista olosuhteista tulevia ihmisiä. Diakonian tavoitteena on toimia tasavertai-

sessä vuoropuhelussa muiden kirkkokuntien ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

Diakonia antaa äänen kaikkein heikoimmassa asemassa oleville ihmisille. Näin toteutetaan oikeudenmukaisuutta ja edistetään kaikkien ihmisten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Diakoniatyöntekijän kuuluu osallistua kansalliseen ja kansainväliseen yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamiseen yhteisöllisten epäkohtien korjaamiseksi. Diakonia nostaa esille sosiaalista vastuuta sekä ihmisten mahdollisuutta toteuttaa oikeudenmukaisuutta ympäröivässä yhteiskunnassa. Tähän päästään eri tahojen aktiivisella yhteistyöllä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.1.4 Ammatillisuus ja etiikka

Diakoniatyöntekijän tulee kehittää aktiivisesti omaa ammattitaitoaan. Hän toimii seurakunnassa diakoniatyön ammattilaisena, joskin diakoniaa voivat toteuttaa kaikki seurakuntalaiset. Diakoniatyöntekijälle on tärkeää seurata yhteiskunnan muutoksia ja samalla kehittää työmenetelmiä uusiin työtilanteisiin sopiviksi. Diakoniatyöntekijän velvollisuus ja eettinen oikeus on pitää huolta omasta hengellisestä elämästä sekä fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista. Tämä kaikki tukee häntä ammatilliseen vastuullisuuteen kirkon työntekijänä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

Ammattietiikka koskee koko työyhteisöä. Toimiva työyhteisö rakentuu toimivasta vuorovaikutuksesta, yli työalojen ylettyvästä yhteistyöstä, selkeästä työnjaosta sekä työalojen perustehtävän tunnistamisesta. Seurakunnassa diakoniatyöntekijä huolehtii siitä, että kukaan ei jää työskentelemään yksin, ei myöskään hän itse. Diakoniatyöntekijän ammattietiikka kuvastuu tasavertaisuutena ja yhteistyöhalukkuutena niin seurakuntalaisten, vapaaehtoistyöntekijöiden, luottamushenkilöiden, työtovereiden kuin esimiehen kanssa. Eettisesti korkeatasoisen työn tekeminen vaatii työyhteisöltä hyvää ilmapiiriä ja vuorovaikutusta sekä avointa ja nopeaa tiedottamista. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

Diakoniatyöntekijä sitoutuu kristilliseen uskoon, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tunnustukseen, diakoniatyön perustehtävään ja yhteisiin sopimuksiin. Eettisten ohjeiden toteuttamisessa tarvitaan anteeksiantamusta ja tietoisuutta siitä, että jokaisella on lupa olla keskeneräinen. Diakoniatyössä toivo tarkoittaa uskoa, että Jumala on läsnä hyvinä ja pahoina hetkinä. Diakonia näkökulmasta ei ole toivottomia tilanteita. Anteeksiantaminen ja anteeksisaaminen eheyttävät särkyneitä yhteyksiä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet 2001.)

4.2 Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen

Diakoniatyöntekijöiden Liitto on antanut selkeän ohjeistuksen diakoniatyöntekijöille heidän työssään käytettävälle virkapuvulle ja -paidalle sekä diakonian virkaan vihityn diakonissan ja diakonin virkamerkin käytöstä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

Piispaikokous hyväksyi 12.9.2001 asiakirjan diakoniatyöntekijöiden virkapukeutumisesta ja viran tunnuksista. Diakonian viranhoitoon kuuluu asianmukainen pukeutuminen sekä huoliteltu ja siisti ulkonäkö. Kulloisenkin työtilaisuuden luonne määrittelee tilanteeseen sopivan pukeutumisen. Huolitellusta ja siististä ulkoasusta ei kuitenkaan tule tinkiä. Korujen ja meikin käytön tulee olla hillittyä. Diakoniatyöntekijä edustaa kirkkoa ja diakoniatyöntekijöitä ammattikuntana, josta hän saa tunnukset (virka-asu ja -merkit) virkaan vihkimisen yhteydessä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

4.2.1 Virkapuku

Diakoniakoulutuksen saaneet naiset käyttävät juhlavissa tilanteissa vihreää tai sinistä virkapaitaa yhdistäen ne hame- tai housuasuun. Vastaavasti miehet käyttävät sinistä tai vihreää paitaa tumman puvun kanssa. Muiden käytettävien asusteiden tulee vastata juhlatilaisuuden luonnetta. Diakonissat puolestaan käyttävät juhlatilaisuuksissa mustaa diakonissan juhlapukua. Puvun kanssa käytetään mustia tai harmaita sukkia sekä mustia kenkiä, joiden kärki ja kanta ovat umpinaiset. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

Diakoniatyöntekijöiden käyttämä vihreä virkapaita on tilanteen mukaisesti lyhyt- tai pitkähihainen. Paidan helmaa ei pidetä housujen tai hameen päällä. Asukokonaisuuden tulee olla yhdenmukainen virkapaidan käytön yhteydessä. Sinistä virkapaitaa käytetään samoin ehdoin, paita on – vihreästä poiketen – somistettu valkoisilla tereillä kauluksessa sekä hihansuissa. Sininen virkapaita on pitkähihainen. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

4.2.2 Virkamerkki

Diakonian virkaan vihittävät diakonit ja diakonissat saavat ammattinsa merkiksi virkamerkin. Merkkejä käytetään diakonien virkapaitojen ja diakonissojen juhlapukujen kanssa. Diakonissan juhlapuvussa merkin oikea paikka on edessä keskellä, kauluksen alapuolella. Diakonit käyttävät merkkiä ylhäällä virkapaidan vasemman puoleisessa rinnuksessa. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

Diakonin ja diakonissan virkamerkkejä on mahdollista käyttää myös muun viran hoitoon sopivan pukeutumisen yhteydessä niille määrätyillä paikoilla. Diakoniatyöntekijät voivat käyttää vihkimisensä yhteydessä saamaansa riipusta, kuten diakonin tai diakonissan merkkiä. (Diakoniatyöntekijöiden Liitto – Diakoniatyöntekijän virkapukeutuminen 2011.)

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE

Tämä opinnäytetyö on empiirinen, eli havaintoihin perustuva selvitys maallikkojen mielikuvista diakoniatyöntekijän työnkuvasta, persoonasta ja elämäntyylistä. Selvitys nousee diakonia-alan konkreettisista tarpeista tehdä diakoniatyöntekijöiden ammatinkuva aiempaa tunnetummaksi myös niille henkilöille, jotka eivät ole diakonian asiakkaita, eivätkä ole kokeneet tarvetta tutustua seurakunnan tarjoamaan diakonisen työn muotoihin.

Seurakunnissa työskentelevät diakoniatyöntekijät eivät yleensä korosta tai tuo näkyvästi esille työtään, sen sisältöä ja aikaansaannoksia. Tähän voi yhtenä syynä olla asiakastapaamisten arkaluonteiset aiheet tai vaitiolovelvollisuus asiakkaita kohtaan. Näin ollen suuri osa väestöstä, joka ei koskaan hakeudu – tarkoituksella tai silkkää tietämättömyyttään – diakoniatyöntekijän avun piiriin, ei tiedä, mitä kyseinen titteli tarkoittaa ja mitä sen haltija tekee työkseen. Tässä opinnäytetyössä en kuitenkaan tutki diakoniatyöntekijöiden työn sisältöä, vaan sitä, mitä ihmiset ajattelevat diakoniatyöntekijöistä.

Työni tavoitteena on vaikuttaa ihmisten käsityksiin diakoniatyöntekijöistä. Monen maallikon ajatuksissa diakoniatyöntekijä edustaa yhä vanhanaikaista näkemystä ammatinsa perusteella niin pukeutumisen, elämäntyylin, perhesuhteiden kuin vapaa-ajan vietonkin suhteen. Diakoniatyöntekijältä voidaan odottaa tietynlaista käyttäytymistä ja myös ulkonäköön liittyvät asiat voivat olla tarkkailun kohteena. Käsittelen kaikkia näitä kysymyksiä työni produktio-osuudessa, eli radio-ohjelmassa, jossa keskustelen aiheesta diakonissana työskentelevän henkilön kanssa.

6 RADIO-OHJELMAN TOTEUTUS

Radio-ohjelman toteuttaminen työni produktio-osuutena oli mielestäni lopputyöni mielenkiintoisin vaihe. Olen työskennellyt aiemmin radiotoimittajana, ja siksi yhteydenotto radiotoimitukseen ja diakoniatyöntekijään yhdistettävistä mielikuvista keskusteleminen radio-ohjelmassa tuntui luontevalta. Ohjelman myötä tiesin saavani lopputyöni aiheen useampien ihmisten tietoisuuteen ajateltavaksi ja yleisen keskustelun aiheeksi.

6.1 Taustakysely

Lopputyöni merkittävin päämäärä oli saada aikaan keskustelua diakoniatyöntekijään liittyvistä stereotyyppisistä mielikuvista, joita työssäni selvitän. Saadakseni radio-ohjelmaani taustamateriaalia ja keskustelulle lähtökohtia päätin tehdä aiheesta kirjallisen kyselyn. Saadakseni selville maallikoiden ajatuksia ja mielikuvia diakoniatyöntekijöiden työstä, ulkonäöstä, persoonasta ja vapaa-ajanvietosta tein aiheesta kyselyn kotikylälläni Suomussalmella. Halusin tiedustella näitä mielikuvia ihmisiltä, joiden ammattia, koulutusta, ikää, sukupuolta tai harrastuksia ei ollut mitenkään rajattu.

Tehdäkseni kyselyyn vastaajille vastaamisen mahdollisimman helpoksi esitin kyselykaavakkeessani 12 pääosin avointa kysymystä, johon kukin saattoi vastata vaikka yhdellä tai useammalla sanalla, tai vaihtoehtoisesti yhdellä tai kahdella virkkeellä. Monet henkilöt antoivat siis vastauksissaan useamman kuin yhden mielipiteen kysyttävästä asiasta.

6.1.1 Kyselyn kohderyhmä

Valitsin kyselyn kohderyhmät sillä perusteella, missä tavoittaisin nopeasti ja vaivattomasti mahdollisimman monta henkilöä samaan aikaan. Päädyin tekemään kyselyn kolmessa eri työyhteisössä sekä yhden opiskelijaryhmän keskuudessa.

Ensimmäinen kohderyhmäni oli Suomussalmen palvelutalon henkilökunta, joka koostuu lähihoitajista, sairaanhoitajista, siivoajista, keittiö- ja pesulahenkilökunnasta, opiske-

lijaharjoittelijoista, esimies- ja toimistotyöntekijöistä ja kiinteistöhenkilöstöstä. Pyysin kyselyyn vastaukset niin vakituisilta kuin lyhytaikaisilta työntekijöiltä.

Toinen kyselyni kohderyhmä oli Suomussalmen Maxi-Makasiinin henkilökunta. Liik-
keessä työskentelee erilaisissa tehtävissä kaikenikäisiä naisia ja miehiä, joiden koulu-
tuksellinen ja ammatillinen tausta on hyvin kirjava. Huomioin täälläkin vakituisten
työntekijöiden lisäksi myös pätkätyöläiset, harjoittelijat, loma-ajan tuuraajat ja niin
edelleen.

Kolmas kohteeni oli Suomussalmen K-Citymarketin henkilökunta. Myös tässä päivit-
täisruokatavarakaupassa henkilökunta koostuu kaikenikäisistä naisista ja miehistä, jotka
työskentelevät pääasiassa myynnin ja asiakaspalvelun parissa. Kuten aiemmissakin koh-
teissa, myös K-citymarketissa huomioin kaikki mahdolliset talon työntekijät.

Neljäs kohderyhmäni, jolta pyysin vastauksia kysymyksiini, oli Suomussalmen lukion
toisen vuosikurssin opiskelijaryhmä. He olivat pääsääntöisesti 17 vuoden ikäisiä tyttöjä
ja poikia.

Lukiolaiset edustivat kyselyyn vastaajissa nuorimpia henkilöitä. Palvelutalolla ja kaup-
papaikoissa työntekijät olivat iältään noin 18–60-vuotiaita. Kyselykaavakkeessani en
kysynyt vastaajilta mitään henkilökohtaisia tietoja. Silti voidaan sanoa, että vastaajista
nuorimmat olivat 17-vuotiaita lukiolaisia ja vanhimmat eläkeikää lähestyviä kaupan- tai
hoitoalalla työskenteleviä miehiä ja naisia.

6.1.2 Kyselylomake

Kyselylomake koostui kymmenestä avoimesta kysymyksestä ja kahdesta vaihtoehtoky-
symyksestä (liite 1). Kysymyksistä kolme käsittelee diakoniatyöntekijän työn sisältöä.
Toiset kolme kysymystä pyrkii kuvaamaan diakoniatyöntekijää ihmisenä. Neljä kysy-
mystä hakee mielikuvia diakoniatyöntekijän vapaa-ajan vietosta, ja viimeiset kaksi ky-
symystä koskettavat diakoniatyöntekijän ulkoasua.

Päädyin esittämään kyselylomakkeessa ennen kaikkea avoimia kysymyksiä. Tällä pyrin
vaikuttamaan mahdollisimman vähän siihen, mitä vastaajat saattaisivat vaihtoehtoky-

symysten kohdalla tehdä: valita juuri sen hassuinman tuntuisen vastausvaihtoehdon. Avoimilla kysymyksillä uskoin pääseväni lähemmäksi ihmisten aitoja tuntemuksia ja mielipiteitä diakoniatyöntekijöistä. Vastaajilla oli täysin vapaat kädet kirjoittaa vastaukseksi juuri sitä, mitä he ajattelivat.

6.1.3 Kyselyn toteutus

Toteutin taustakyselyn Suomussalmen palvelutalolla, Maxi-Makasiinissa ja K-citymarketissa elokuussa 2013. Olin ensin puhelinyhteydessä kyseisten tahojen esimiehiin, joille kerroin opinnäytetyöstäni ja pyysin lupaa saada toteuttaa kysely heidän työntekijöidensä keskuudessa. Kaikki tahot suostuivat pyyntööni.

Vein kyselykaavakkeet valitsemiini kohteisiin (palvelutalo ja kauppaliikkeet) 9.8.2013. Asetin kyselykaavakkeet sekä aiheeseen perehdyttävän saatekirjeen (liite 2) työntekijöiden tauko/kahvihuoneen pöydälle. Laitoin kyselyiden viereen ison tyhjän kirjekuoren, johon pyysin palauttamaan vastaukset. Lisäksi asetin pöydälle kyniä vastaajien käyttöön sekä vastauksesta kiitokseksi runsaasti suklaakaramelleja.

Lukiolaisille toteutin kyselyn elokuun lopussa koulujen alettua. Suomussalmen lukion uskonnon ja psykologian lehtori otti minut vastaan ja antoi oppitunnistaan pienen ajan kyselyn tekemiseen ryhmänsä oppilaille.

6.1.4 Kyselyn vastausinnokkuus

Palasin palvelutalolle ja kauppapaikkoihin kahden viikon jälkeen siitä, kun olin jättänyt kyselyt kahvihuoneiden pöydille. Olin tyytyväinen saamieni vastausten määrään. Ottaen huomioon elokuusen ajankohdan monet vakituiset työntekijät olivat vielä kesälomalla. Sijaiset ja harjoittelijat eivät välttämättä koe tällaisia työpaikan kahvihuonekyselyitä omakseen.

Palvelutalon ja kauppapaikkojen kahvihuoneista sain yhteensä 35 vastausta, lukion 15 hengen oppilasryhmästä kyselyyn vastasi jokainen. Sain siis vastaukset kysymyksiini yhteensä 50 eri henkilöltä.

6.2 Kyselyn tulokset

Kokosin kyselyn tulokset yhteen kynän ja paperin avulla. Kirjasin paperille kaikki 50 vastausta esimerkiksi kysymykseen numero yksi ja vastausten ollessa hyvin yhteneviä, yhdistin ne toisiaan vastaaviksi tukkimiehen kirjanpidolla. Näin jatkoin jokaisen kysymyksen kohdalla erikseen ja sain tarkan luettelon kyselyn vastauksista.

6.2.1 Diakoniatyöntekijän työn sisältö

Yli puolet vastaajista totesi diakoniatyöntekijän auttavan työssään heikko-osaisia. Eri-tyisesti mainittiin vanhusten ja sairaiden luona tehtävät kotikäynnit sekä toimistossa tehtävä taloudellinen auttamistyö. Yllättävän moni mainitsi diakoniatyöntekijän työskentelevän kehitysmaissa, avustus- tai hengellisissä tehtävissä, nälänhädän ja sodan keskellä. (Kysymys 1)

Diakoniatyöntekijän tiedettiin tapaavan työssään vanhusten lisäksi kaikenlaisia ihmisiä, jotka tarvitsevat apua, sekä etenkin köyhiä ihmisiä. Lisäksi asiakkaina olivat vastausten mukaan lapsiperheet, yksinäiset, päihteiden käyttäjät ja surevat. (Kysymys 4)

Diakoniatyöntekijän työpaikaksi lähes puolet vastaajista mainitsi sekä seurakunnan että yksityiset kodit. Näiden lisäksi työpaikoiksi mainittiin ulkomaat (Afrikka, Intia, Lähi-itä), kirkko sekä ”kansan parissa”. (Kysymys 5)

6.2.2 Diakoniatyöntekijä ihmisenä

Vastaajista kolmasosa koki diakoniatyöntekijän persoonaltaan auttavaiseksi ja ystävälliseksi. Esille nousevia kuvaavia sanoja olivat myös rauhallinen, sosiaalinen, empaattinen, luotettava ja rehellinen. Lisäksi diakoniatyöntekijää kuvattiin seuraavilla adjektiiveilla: ymmärtäväinen, hyväntahtoinen, mukava, iloinen, sympaattinen, lempeä, kiltti, ulospäin suuntautunut, uskovainen, herttainen, huolehtivainen, nöyrä, helläsydäminen, pitkäjänteinen, vakava, optimisti, harras ja raitis. Vastauksissa tuli ilmi yhteensä 40 positiivista sanaa, jotka kuvaavat vastaajien mielikuvaa diakoniatyöntekijästä. (Kysymys 2)

Yli puolet (30 henkilöä) ilmoitti diakoniatyöntekijän olevan mielestään nainen, 20 vastaajan mielestä hän voi olla kumpi vain. Pelkästään miestä diakoniksi ei maininnut yksikään vastaaja. (Kysymys 3)

Iältään diakoniatyöntekijän koettiin mielellään olevan hieman iäkkäämpi kuin aivan nuori henkilö. Tasan puolet vastaajista ilmoitti sopivaksi iäksi 45–60 vuotta. Viidesosan mielestä sopiva ikä ammatinharjoittamiselle on 25–45 vuotta. Loput ilmoittivat iän olevan sivuseikka. (Kysymys 6)

6.2.3 Diakoniatyöntekijän perhe ja vapaa-aika

Lähes puolet vastaajista ilmoitti, että diakoniatyöntekijän perhe on mikä tahansa tavallinen perhe. Hieman pienempi määrä vastaajista kertoi, että diakoniatyöntekijällä ei ole puolisoa eikä lapsia. Myös aviomies ja kaksi lasta tulivat usein mainituksi. Muutaman vastaajan mielestä tämä malliperhe on myös uskovainen. Eräs vastaaja totesi, että jos diakoniatyöntekijä on eronnut, hänen kuuluu elää yksin. (Kysymys 7)

Diakoniatyöntekijän päihteidenkäyttö jakoi mielipiteitä jyrkästi. 20 vastaajan mielestä diakoniatyöntekijä ei saa käyttää päihteitä. 15 henkilön mielestä hän voi käyttää. Loput vastasivat käytön olevan sopivaa ”kohtuudella” tai ”hyvin harvoin”. Näiden lisäksi mainittiin, että voi käyttää salaa sekä ”ei roiku joka viikonloppu baarissa”. (Kysymys 10)

Vastaajista yli puolet mainitsi, että diakoniatyöntekijä voi kuunnella millaista musiikkia tahansa. Viidesosan mielestä sopivaa kuunneltavaa oli hengellinen musiikki, lisäksi mainittiin klassinen musiikki ja yleensä rauhallinen musiikki. (Kysymys 11)

Diakoniatyöntekijän vapaa-ajan toimintoina vastaajat näkivät terveelliset harrastukset, joista mainitaan erityisesti liikunta, lukeminen, perheen kanssa ulkoilu, käsityöt ja vapaaehtoistoiminta. (Kysymys 12)

6.2.4 Diakoniatyöntekijän ulkoasu

Vastaajista yli puolet ilmaisi mielipiteensä diakoniatyöntekijän pukeutumisesta samansuuntaisesti, mutta monin eri sanoin. Esille tulevia mainintoja sopivista vaatteista olivat

hillitty, yksinkertainen, neutraali, huomaamaton, väriltään maanläheinen tai harmaa, klassinen, vanhoillinen, peittävä. Suuren painoarvon saa siisti ja asiallinen pukeutuminen. Sopimattomana pidetään räväkkää, paljastavaa tai rock-henkistä pukeutumista. Hiustyylin suhteen eniten mainintoja sai tumma, lyhyeksi leikattu hiusmalli. (Kysymys 8)

Meikkaaminen, tatuoinnit ja lävistyksiset jakoivat mielipiteitä selvästi. Samalla kun kolmasosa vastaajista sanoi jyrkästi ”ei” kaikille äsken mainituille, toinen kolmannes hyväksyi hillityn meikin ja vaatteiden alle piiloutuvat tatuoinnit. Loput antoivat diakoniatyöntekijöille vapaat kädet ulkonäkönsä korostamiseen, ja yksi vastaaja hyväksyi vaaleanpunaisen huulipunankäytön perjantai-iltapäivisin. (Kysymys 9)

6.3 Radio-ohjelma

6.3.1 Ohjelman suunnittelu ja toteutus

Ryhdyin suunnittelemaan radio-ohjelmaa saatuaani taustakyselyni vastaukset ja tehtyäni niistä yhteenvedon. Ohjelman suunnittelu oli tässä vaiheessa vaikeaa, sillä en tiennyt, kiinnostuuko mikään radiokanava lopputyöni aiheesta ja halustani puhua aiheesta julkisesti. Itse pohdin julkaisukanavaksi lähimpiä ja itselleni tuttuja radiokanavia: yksityistä Radio Kajausta tai Kainuun Radiota (Yle), jotka molemmat toimivat Kajaanissa.

Soitin Kainuun Radion tuottaja Sini Salmirinteelle 2.9.2013 ja esittelin lyhyesti juttuideani. Sovimme tapaamisen Kajaaniin seuraavalle päivälle, jolloin keskustelimme asiasta tarkemmin. Tuottaja piti aiheeni mielenkiintoisena ja oli valmis antamaan keskustelulle ohjelma-aikaa sen verran, kuin aiheen käsittely vaatii. Minun tehtäväkseni jäi etsiä ohjelmaan keskustelukumppaniksi diakoniatyöntekijä, joka toimii ammatissa ja pystyy peilaamaan kyselyni tuloksia omaan elämäänsä ja työhönsä.

Diakoniatyöntekijän löytäminen radio-ohjelmaan oli vaikeampaa kuin luulin. Muutama mukaan pyytämäni henkilö sanoi suoraan, ettei halua puhua radiossa henkilökohtaisista mielipiteistään ja asioistaan. ”Sillä voi olla epämieluisia seurauksia seurakuntalaisten ja

työpaikan muiden työntekijöiden mielissä, jos lähdän radio-ohjelmaan avautumaan ajatuksistani”, vastasi eräs kainuulainen diakoniatyöntekijä.

Lopulta tavoitin kajaanilaisen diakonissa Anne Matilaisen, joka on työskennellyt Kajaanin seurakunnassa 10 vuoden ajan ja on perehtynyt erityisesti päihde- ja kriminaalityöhön. Hän innostui heti opinnäytetyöni aiheesta ja lupasi tulla mukaan radio-ohjelmaani. Yhteisen ajan vaikean löytämisen takia teimme ohjelman nauhoituksen vasta 13.11.2013 Anne Matilaisen työhuoneessa Kajaanissa. Ennen keskustelun nauhoitusta perehdytin Kainuun Radion toimittaja Hanne Kinnusen opinnäytetyöni aiheeseen, tekemääni taustakyselyyn sekä siitä saamiini vastauksiin.

Ohjelman nauhoituksen jälkeen Hanne Kinnunen editoi rönsyilevän keskustelumme 12 minuutin pituiseksi keskusteluohjelmaksi. Keskustelumme etenee ohjelmassa välillä toimittajan johdattelemana, välillä esittelen itse taustakyselyn myötä esille nousevia asioita, joita diakonissa Anne Matilainen kommentoi.

Keskustelumme (liite 3) oli kuultavissa Kainuun Radion aamulähetyksessä 20.11.2013 sekä valtakunnallisessa Yle Suomi -kanavan lähetyksessä 26.11.2013. Ohjelma on kuultavissa Yle Areenalla (Kainuun Radio) otsikolla Miltä diakoniatyöntekijä saa näyttää?

6.3.2 Keskustelun painopistealueet

Käsittelimme radio-ohjelmassa ennen kaikkea niitä aiheita, joihin huomioni kiinnittyi tehdessäni yhteenvedon taustakyselyn vastauksista. Keskustelua herätti aluksi maallikkosten mielipiteet diakoniatyöntekijän pukeutumisesta. Ohjelmassa mukana ollut diakonissa Anne Matilainen nauroi vastauksille, joiden mukaan diakoniatyöntekijän kuuluu pukeutua harmaaseen hameeseen, kukkapaitaan ja kiiltoonahkakenkiin. Hän kertoi itse olevansa hyvin huoleton pukeutuja ja käyttävänsä työaikana muun muassa huppareita ja kuluneita kesäsandaaleja. Asuun sopivaksi käsilaukuksi hän suunnitteli Prisman muovikassia.

Matilainen kuitenkin painotti, että hänen työpaikallaan on hyvinkin naisellisesti ja samalla myös rohkeasti pukeutuvia seurakunnan työntekijöitä, jotka käyttävät jakkupukuja ja korkokenkiä. Matilainen painotti, että naispuolisilla työntekijöillä on luonnollisesti

oikeus näyttää naisilta niin pukeutumisen kuin muun ulkoisen ehostautumisen myötä. Pukeutumiskoodista ei Matilaisen mukaan hänen työpaikallaan ole koskaan tullut negatiivista palautetta tai yleensääkään mitään keskustelua.

Toimittaja tiedusteli minulta, mistä maallikkojen mielipiteet diakoniatyöntekijän harmaasta ulkoasusta mahtavat johtua. Pohdin ohjelmassa vanhaa kuvaa diakonissasta, joka yleensä oli perheetön ja jo senkin takia aina käytettävissä, kun apua tarvittiin. Itseen korostamaton diakoniatyöntekijä tunsikin ehkä työnsä velvoitteet ja oli valmis panostamaan työhönsä kaiken energiansa jota ei sen jälkeen enää riittänyt pukeutumiseen, sosiaaliseen elämään ja muuhun vapaa-aikaan, jota diakoniatyöntekijällä ei välttämättä juuri ollut olemassakaan.

Moni kyselyni vastaajista oli sitä mieltä, että meikki, tatuoinnit ja lävistykset eivät sovi diakoniatyöntekijän olemukseen. Silti osa vastaajista myötäili asiaa mainiten, että meikkiä voi käyttää ”hartaudella” ja tatuointeja voi olla piilossa, vaatteiden alla. Yksittäinen maininta sopivasta työasusta, johon kuuluu ”musta mekko ja essu”, sai Anne Matilaisen nauramaan. Hänellä itsellään on kyseinen musta mekko, joka kuuluu diakonissojen juhlapukeutumiseen ja jota he käyttävät virkaanvihkimistilaisuudessa.

Diakoniatyöntekijöiden päihteiden käyttämisestä maallikoilla oli vahvasti kielteinen linja. Matilainen purskahti nauruun kuullessaan vastaukset, joiden mukaan päihteitä ei joko käytetä ollenkaan tai korkeintaan ”kohtuudella”. Lisäksi maininta ”voi käyttää salaa” sai Matilaisen kertomaan omasta alkoholinkäytöstään, jonka mukaan hän käy Alkossa miettimättä sitä, kuka hänet siellä voi nähdä. Hän kertoi tuntevensa kollegoita, jotka käyvät Alkossa naapuripaikkakunnalla, tai ainakin tarkistavan kellosta, mihin aikaan kyseisessä kaupassa on vähiten asiakkaita.

Toimittaja tiedusteli Matilaiselta, tiesikö tämä, että hänen työnsä rinnastetaan nunnan rooliin. Matilainen myönsi tunnistavansa asenteen ja jopa sen takia tarkkaan pohtineensa, voiko hän ryhtyä diakoniatyöntekijäksi. Hän myönsi, että kyseiseen, sosiaalisen tarkkailun alla olevaan rooliin asettuminen ei tuntunut itsestäänselvydeltä. Matilainen kuitenkin on tehnyt selvän eron sille, mitä ja miten hän on ja toimii ollessaan työssä ja miten vastaavasti vapaa-ajalla.

Diakoniatyöntekijä oli vastaajien mielestä mieluummin hieman vanhempi iältään kuin hyvin nuori. Suurin osa vastasi hänen olevan mieluummin 45–60-vuotias kuin 25–45-vuotias. Anne Matilainen myönsi tehneensä diakonissan työtä 10 vuoden ajan ”alaikäisenä” tähän vastaukseen suhteutettuna, mutta täyttävänsä pian kriittisen, riittävän iän.

6.3.3 Radio-ohjelman palaute

Ryhtyessäni tekemään opinnäytetyöstäni radio-ohjelmaa toivoin sen herättävän keskustelua. Onko kyse puhumattomasta Suomen kansasta, en tiedä, mutta keskustelua ei ole syntynyt. Olen saanut vain ja ainoastaan positiivista palautetta radio-ohjelmasta opiskelukavereiltani ja muilta tuttaviltani. Aihe on ollut kuulijoiden mielestä mielenkiintoinen, erilainen, uusi ja ajatuksia herättävä. Tämä selkään taputtelu on saanut minut miettimään asiaa jälleen uudelleen, eri kannalta. Ehkä näin on hyvä: me kaikki tarvitsemme oman lokeromme ollaksemme mitä olemme. Toiset ymmärtävät minut esimerkiksi koulutukseni tai ammattini myötä tietynlaiseksi, vaikka eivät tunnekaan minua henkilökohtaisesti.

7 SAAVATKO MIELIKUVAT ELÄÄ

Tämä opinnäytetyö oli pieni matka suomalaisen sielunelämän tuntemukseen. Ihmisen ajatukset, tunteet, mielipiteet ja tottumukset ovat hyvin syvällä varsinkin tiedostamattomassa ajatusmaailmassamme. Emme ole niistä välttämättä edes tietoisia.

Stereotyyppiset, eri ryhmille leimaa antavat ajatukset syntyvät mieliimme monin eri tavoin. Voimme saada ”ohjausta” tietäntyyppiseen ajatteluun lapsuudenkodistamme vanhemmilta, sisaruksilta, isovanhemmilta tai muilta läheisiltä ihmisiltä. Tuossa vaiheessa emme ole itse välttämättä tietoisia siitä, että mielemme muokataan ajattelemaan asioista ja muista ihmisistä tietyllä tavalla. Saamme mielipiteemme niin sanotusti verenperintönä.

Näillä mielipiteillä voi olla kauaskantoiset vaikutukset. Ne voivat ohjata elämäämme hyvin pitkälti; mitä opiskelemme, vai opiskelemmeko lainkaan, mitä harrastamme, kenen kanssa solmimme ihmissuhteita ja kenen kanssa emme halua olla tekemisissä lainkaan ja niin edelleen. Stereotyyppinen ajattelu ei ole kuitenkaan ikuinen ja pysyvä piirre ihmisen mielessä, vaan voimme tarvittaessa itse vaikuttaa ajatustemme, mielipiteittemme ja ennakkoluuloisten ajatustemme suuntaan. Tämä vaatii ensisijaisesti henkilökohtaisen heräämisen ja niiden myöntämisen omille kaavoihin kangistuneille mielipiteille sekä tarpeen tehdä niille jotain.

Stereotyyppinen ajattelu perustuu usein arvoihin ja asenteisiin. Elämäämme ohjaavat arvot olemme usein perineet lapsuuden elinympäristöstämme emmekä ole voineet niihin juurikaan vaikuttaa. Arvot ovat hyvin syvään juurtuneita, tunnepitoisia tekijöitä elämäsämme ja mielipiteissämme. Asenteet puolestaan muokkautuvat elämäntapahtumien myötä. Ne ovat arvoja taipuvaisempia muokkautumaan uuteen tapaan ajatella asioista ja ihmisistä. Asenteiden lisäksi ennakkoluulot vaikuttavat suuresti siihen, millaisen kuvan luomme joistakin ihmisryhmistä tai asioista. Myös ennakkoluulot ovat muokattavissa ja muutettavissa, jos vain itse ymmärrämme tarpeen muutokseen.

Tekemäni selvityksen perusteella niin sanotuilla maallikoilla on selkeitä, yhteneviä mielikuvia diakoniatyöntekijän elämästä, työstä, vapaa-ajasta ja ulkonäöstä. Nämä kaavoi-

hin kangistuneet stereotypiat ovat jokaisen oman perimän, sosiaalisen ympäristön ja yleisten mielipiteiden muokkaamia ajatuksia.

Opinnäytetyöni ei tuonut itselleni juurikaan uutta tietoa maallikoiden mielikuvista diakoniatyöntekijöitä kohtaan, vaan päinvastoin se vahvisti niitä. Aloittaessani tätä loppu-työtä toivoin, että voisin työlläni muuttaa ihmisten ajatuksia ja yksioikoisia mielipiteitä diakoniatyöntekijöiden elämästä. Työn valmistuttua en enää tiennyt, onko aihetta yrittää muuttaa ihmisten mielipiteitä. Stereotyyppinen ajattelu on ihmiselle yksi tapa jäsentää maailmaa ja ympäröivää elämää. Teen itse samoin joka päivä monien asioiden ja ihmisten suhteen.

Niin kauan kuin stereotyyppinen ajattelu ei johda riitoihin, rasismiin ja sotiin, se voi mielestäni kuulua ihmisen elämään. Emme voi mielipiteillemme mitään, joskin voimme halutessamme muokata niitä.

LÄHTEET

- Diakoniatyöntekijöiden liitto 27.8.2001. Ammatilliset asiat. Viitattu 25.3.2014.
www.dtl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=244&VID=default&SID=136031360313603&S=0&C=22601
- Diakoniatyöntekijöiden liitto i.a. Diakoniatyö. Viitattu 24.3.2014.
www.dtl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=245&VID=default&SID=710157101571015&S=0&C=22178
- Diakoniatyöntekijöiden liitto 27.8.2001. Diakoniatyöntekijän eettiset ohjeet. Viitattu 24.3.2014.
www.dtl.fi/modules/fbank/FBank.aspx?P=382&VID=default&SID=848778487784877&action=download&id=48&S=1&continue=Y&C=33668
- Diakoniatyöntekijöiden liitto 6.6.2011. Diakoniatyöntekijöiden virkapukeutuminen. Viitattu 26.3.2014.
www.dtl.fi/modules/fbank/FBank.aspx?P=382&VID=default&SID=710157101571015&S=0&C=22196
- Diakoniatyöntekijöiden liitto i.a. Koulutus. Viitattu 26.3.2014.
www.dtl.fi/modules/system/stdreq.aspx?P=246&VID=default&SID=643616436164361&S=0&C=24142
- Helin, Matti; Hiilamo, Heikki & Jokela, Ulla 2010. Diakoniatyö. Asiakkaan palveluksessa. Helsinki: Edita.
- Helkama, Klaus; Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmela 2007. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Helsinki: Edita.
- Jokisalo, Jouko i.a. Romaneihin liittyvät stereotyyppit. Viitattu 1.3.2014.
www.lyseo.edu.ouka.fi/suvaitsevaisuus/vahemmin/romanit/stereoty.html
- Järventie, Irmeli; Lahikainen, Anja Riitta; Salonen, Marko & Suoninen, Eero 2012. Sosiaalipsykologian sukupolvet. Jyväskylä: Bookwell Oy.
- Oppi & ilo 3.3.2010. Asenteet uusiksi. Viitattu 14.3.2014.
www.oppijailo.fi/index/artikkelit/asenteet_uusiksi
- Puohiniemi, Martti 2002. Arvot, asenteet ja ajankuva. Opaskirja suomalaisen arkielämän tulkintaan. Vantaa: Limor kustannus.

Ristikari, Tiina i.a. Väitöskirja johtajuuden stereotypioista. Tampereen yliopisto.

Viitattu 14.3.2014.

www.uta.fi/ajankohtaista/tutkimusuutiset/arkisto/ilmoitus.html?id=64266

Vilkkö-Riihelä, Anneli 1999. Psyhyke. Psykologian käsikirja. Helsinki: WSOY.

LIITE 1: Kyselylomake

VASTAA KYSYMYKSIIN NIILLÄ SANOILLA, JOTKA ENSIMMÄISENÄ **JUOLAHTAVAT** MIELEEN.

1. Mitä diakoniatyöntekijä tekee työkseen?

2. Millainen diakoniatyöntekijä on ihmisenä?

3. Onko diakoniatyöntekijä (rasti viivalle) __ mies, __ nainen?

4. Ketä diakoniatyöntekijä tapaa työssään?

5. Missä diakoniatyöntekijä tekee työtä?

6. Minkä ikäinen diakoniatyöntekijä on? (rasti viivalle) __ 25-45-vuotias, __ 45-60-vuotias?

7. Miten kuvailisit diakoniatyöntekijän perhettä?

8. Miten kuvailisit diakoniatyöntekijän ulkoasua (hiukset, vaatetus)?

9. Käyttääkö diakoniatyöntekijä meikkiä/lävistyksiä/tatuointeja?

10. Käyttääkö diakoniatyöntekijä päihteitä?

11. Millaista musiikkia diakoniatyöntekijä kuuntelee?

12. Mitä diakoniatyöntekijä tekee vapaa-ajallaan?

LIITE 2: Kyselylomakkeen saatekirje

Hei **kaikki** vakituiset, sijaiset, opiskelijat, harjoittelijat jne. henkilöstö, **työn sisältöön katsomatta!**

Teen opiskeluni lopputyönä selvitystä siitä, millaisia ajatuksia ihmisten mielissä liikkuu, kun puhutaan diakoniatyöntekijästä.

Ole ystävällinen, ja vastaa nimettömänä oheisiin kysymyksiin. Älä jää miettimään liikaa, vaan kirjoita vastaukseksi se, mitä ensimmäisenä mieleesi juolahdattaa. Jos joku kysymys mietityttää liikaa, jätä se väliin ja siirry seuraavaan kysymykseen.

Ei ole olemassa oikeita eikä vääriä vastauksia, vain **Sinun mielipiteesi** on tärkein.

Jos kysely tuntuu mielestäsi oudolta, älä välitä, niin pitääkin. Jätä vastauksesi pöydällä olevaan kirjekuoreen, tulen hakemaan vastaukset myöhemmin.

Vastauksista lämpimästi kiittäen

Marikka Luukkonen

sosionomi-diakoni -opiskelija

Pieksämäen ammattikorkeakoulu

